

Szabadtéri színház a Tabánban, a Gellérthegy oldalán. (Kafka Péter építész terve).

TABÁN.

Nemrégiben találkoztam régi ismerősömmel, Kafka építésszel, ki igen érdekes tervet mutatott nekem, az általa tervezett szabadtéri színházról, melyet a Gellérthegy oldalán, épp a Tabán felett kívánna létrehozni. Ez a színház szerinte — és szerintem is — régi hiányt pótolna, amennyiben nyáron, amikor senki sem ül szívesen csukott, meleg, levegőtlen helyen, alkalmat adna a magyar művészeknek, hogy bemutassák az idegenek előtt, kik nagyjából ilyenkor látogatják Budapest gyógyfürdőit, a magyar művészet legkülönbözőbb válfajait. Nem kétlem, hogy ezzel a színházzal kapcsolatban a művészetnek még egy, eddig alig kiaknázott válfaja is kifejlődne, még pedig a pantomim, melynek a nyíltszíntéri színház beláthatatlan lehetőségeket nyújt. Ha visszagondolunk arra, amit a nyáron Szegeden, „Az ember tragédiája” előadása alkalmából láttunk, ahol pedig színpadi technika szempontjából ugyszólván mindent csak hevenyészve lehetett előteremteni, elkápráztató kilátások nyílnak meg előttünk. A színház háttérre a vár és a mögötte elterülő paróráma volna. Sejtelmes esti világításban valóban gyönyörű kép.

A Tabán feletti színházról beszélve, természetesen gondolatársulat révén Tabánra tértünk át és azt találtam kérdezni, hogy nem tud-e valami újat ennek a városrésznek fölépítéséről? Legnagyobb örömmre és meglepetésemre azt a választ kaptam, hogy a hivatalos körök ma már azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogyan lehetne megoldani a Tabán rendezését úgy, hogy ugyszólván az egész területet kertnek hagyják meg, mindegyik szögében egy-egy hatalmas fürdőépülettel. A kert belsejében aztán tetszés szerint lehetne ivócsarnokot, kutakat stb. más ilyenmű, kúrát szolgáló kisebb épületet elhelyezni. Mérnökismerősömnek az a véleménye, hogy a Tabánnak parkszerű megoldásával nagyvonalú városrendezési hatásokat lehetne elérni és a Tabán sarkában levő görög-keleti templomtól kezdve és azt belevéve a koncepcióba, hatalmas avenue-t lehetne nyitni végig az Attila-körút utvonala, mely hetven méter szélességben szegélyezné a várhegyet, magába ölelve a Bethlen-udvart, keresztülfutva a budai szinkór mögötti kis kerten, de épségben hagyva előbb említett épületet, valamint a Pauler-utca és Krisztina-körút közti részt és úgy vonulva tovább, végig a Vérmező körül egészen a Széna-térig. Ennek legfőbb előnye az volna, hogy a forgalom menet az egyik, jövet a másik irányban bonyolódna le, úgy hogy annakadás sehol sem történne, közbül pedig pázsit, bokrok, sőt imitt-amott fák is szépen néznének az utat. Ha éppen akarnák, vagy valami okból szükségét éreznék, egy és más épületet lehetne hol itt, hol ott fölépíteni, persze azonban nem folytatólagosan, úgy, hogy az avenue benyomása azért megmaradna.

Ennek egyik előnye az is volna, hogy ad hoc lehetne a szükséglet szerint az avenue közepén egy-egy épületet beilleszteni, anélkül, hogy addig, ameddig több nem épül, a ház hátsó fala mint tűzfal ék-telenítene el a környéket. Minden egyes épület önálló életet élne, úgy első, mint hátsó, illetve szélső falain a megfelelő ajtó, ablakkal, egyszóval mindennel ellátva, mit magára tartó ház ugy hasznosság, mint külső csin szempontjából magára szokott rakni.

A tabáni háromszög baloldali sarkán volna a mostani Ráczfürdő, mely aszerint maradna meg mostani dimenzióiban, csak természetesen kissé rendbehozva és renoválva, vagy pedig esetleg kibővítenék, hogy akadnak-e furások közben a mostaninál jóval bővebb forrásokra, avagy sem. A felső sarokban lehetne a rheumát gyógyító fürdőt elhelyezni, a jobboldali sarkon pedig, gyönyörű kilátással a Várra, lehetne a harmadik, a kevésbé súlyos betegek, mondjuk ki nyíltan, az egészségesek szállója, kik csak nyugalomra és kellemes környezetre vágyanak, hogy a huszadik század rohanó tempójától megroncsolt idegrendszerüket kissé rendbehozzák. A rheumások és az egészségesek szállója közötti utvonalon, mely Tabánt ezen az oldalon körül fogja, vilálat lehetne építeni, mely házhelyek eladásából kitalna mindaz a költség, mellyel a kert parkirozása, az utak csinálása, vízvezeték bevezetése stb. járna. Érdeklődtem a kérdés iránt és azt a felvilágosítást kaptam megfelelő helyről, hogy ha az egész Tabánt beépítenék, úgy az összes házhelyből befolyó jövedelmet felemésztené az utcák megcsinálásának, villany, vízvezeték és mit tudom én még mi minden városi szükségletnek költsége. Hogy ez valóban így van-e, nem tudom, de mivel illetékes helyről jött a felvilágosítás, nem kételkedem benne és így megnyugodva veszem tudomásul, hogy a hasznost a kellemessel minden pénzügyi és spórolási aggály nélkül egyeztetjük össze ebben az ügyben és nyugodtan szorgalmazhatom szívem régi vágyát, t. i. azt, hogy Tabánt ne építse be a főváros, hanem tekintse, úgy, mint a lelkünkben élő fürdőváros zöldelő magját, melyhez harmonikusan kapcsolódik majdan a Duna mentén és a Margitszigeten levő összes szálló és fürdő, melyeket mint virágos lánc kötne vele össze a később a pesti Dunaparton végighúzódó gyönyörű széles virágos korzó.

Szívből remélem, hogy a főváros, úgy a körút, mint a tabáni park és a nyíltszíntéri színház gondolatát magáévé fogja tenni, melyek mindhárom ugyszólván szervesen fűgnek össze, mert egy és ugyanazt a célt szolgálják: Budapest idegenforgalmának felvirágoztatását. Az első amennyiben megkönnyíti és kellemessé teszi a vendégek ide-oda mementelét, a második a gyógyulásukat, a harmadik pedig lost not least esti szórakoztatásokról gondoskodik, amit akármilyen beteg is az az idegen, feltétlenül megkövetel, ha már egyszer van annyi pénze, hogy messzi országból idejön; ha már csinálunk fürdővárost, csináljuk úgy, hogy akárki megnézhesse.

Bethlen Margit.

Imrédy Béla tanácskozása Bécsben.

Bécs, febr. 25. (Magyar Távirati Iroda.) Dr. Imrédy Béla, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, ma Bécsben látogatást tett dr. Kienböck-nél, az Osztrák Nemzeti Bank elnökénél. Dr. Imrédy Béla kíséretében volt H. J. Bruce, a Magyar Nemzeti Bank tanácsadója, valamint dr. Baranyai Lipót, a Magyar Nemzeti Bank igazgatója. E látogatást felhasználták értekezlet tartására, amelybe a nevezettek kivül Maurice Frere-t, az Osztrák Nemzeti Bank tanácsadóját és dr. Brauneis-t, az Osztrák Nemzeti Bank vezérigazgatóját is bevonták. A megbeszélésen az osztrák-magyar fizetési forgalom ügyeivel foglalkoztak. A megbeszélés a barátságos együttműködés és a kölcsönös megértés szellemében folyt. Kifejezésre jutott a két nemzeti banknak az a határozott akarata, hogy a kölcsönös kapcsolatokat megértő együttműködésben kialakítsák és így barátságos szellemben közreműködjenek a két állam elhaladó gazdasági közlekedésében. E szellemben megfontolóra vettek olyan rendszabályokat, amelyek a fizetési forgalomra vonatkozó megállapodás pontosabb betartását lehetővé teszik.

Régi kisázsiai szőnyegek kiállítása az Iparművészeti Muzeumban.

Az Iparművészeti Muzeum Üllői-uti csarnokában kedden rendkívül érdekes kiállítás nyílik meg, amely egyként számít a műértőknek és a nagyközönségnek érdekére. A műértők olyan szőnyegkiállítást találnak itt, amely mind anyagának gazdagságában, mind szakszerű és érthető feldolgozásában felülmúlja az eddigi kísérleteket, a nagyközönségnek pedig alkalma nyílik a keleti szőnyeg titkainak megismerésére alapot szereznie.

Mai szőnyegigényeink ugyanis mások, mint nagyapánk korában voltak. A keleti szőnyeg nyugatra vándorlása a múlt század második felében kezdődött meg nagyobb méretekben. A szőnyeg ma lakásunk nélkülözhetetlen dísz, amelyet Kelet és Nyugat versenyre állít elő. A szőnyeg nemcsak használati tárgy, hanem műtárgy is, ha tehát szőnyeget szerzek be, épügy értenem kell hozzá, mint a művészethez, ha képet akasztok falomra.

A műtörténelmet a klasszikus képeken kell megszeretni és megtanulni, a szőnyeget pedig a régi keleti szövk művein. Az ősi kisázsiai mesterekhez visz bennünket az Iparművészeti Muzeum kiállítása, amelyet dr. Layer Károly rendezett dr. Mikhalik Sándor és dr. Csernyánszky Mária közreműködésével. Kelet tündér világának egy része tárul itt elénk nagyjából úgy, ahogy a szőnyegeknek első modern tudósa, Wilhelm Bode elképzelte. Bode könyvét méltán forgatta annakidején bibliaként minden szőnyegérdeklődő, miközben sajjóra nézte szemét a szürke klissényomatokon, amelyek egész Európa szőnyegkincsét ábrázolták. Most itt vannak eredetiben, ha nem is ugyanazok a példányok, de épp olyan szépek, régiek, típusokban szaporodottak és — e szomorú világban némi büszkeségünk — valamennyi magyar közgyűjteményből és amatőrgyűjteményből került össze.

Az 1. és 2. számmal megjelölt szőnyeg mingyárt megragadja figyelmünket. Két Holbein-szőnyeg, a kitűnő katalógus szerint a XV. századból. Azért Holbein-szőnyeg, mert Holbein képein láthatók efféle csillagidos és arabeszk minták. Örülünk, hogy ezek és még számos más becses szőnyeg az Iparművészeti Muzeum kincsei, a 2-ik számú Holbein-szőnyeget azonban egy századdal későbbre datálnók.

Egy séta a kiállításban gyönyörűen bemutatja a szőnyegminták fejlődését. A mértani rajzu szőnyegek után az Usák-szőnyegek nemzetsége következik. Ebben szívünket persze az erdélyi szőnyegek vonzzák. Ez a csodálatosan csakis Erdélyben felbukkant szőnyegcsoport ugyanis igazolja a régi Erdély magas művészeti kulturáját: 18. századi anatóliai szőnyeg típusú szőnyegtipust szállított csak Erdélybe!

Következnek familiáris nevű szőnyegtipusok: Jordes, Kula és Ladik imaszőnyegek oszlopos és oszlopaltalan kapukkal, lámpás és lámpánélküli mintával, díszes, virágos szélzettel. Érdekes tanulmány ez a tudósnak, de a laikusnak is, aki megtanulja, hogy a nevek mögött milyen kulturális értékek kell rejteznie. Különböző XVIII. századi anatóliai szőnyegek egészítik ki a bemutatott gyűjteményt.

Erdemes ide elmenni és ismét elmenni. Ismételt nézés által szívja be az ember a sok szépséget, amely itt feltárul és amelyet nem lehet túllra venni. Egy kis szőnyeget mégis legyen szabad kiemelni: sárga-zöld-piros színharmóniájú Usák-szőnyeg ez, iskoladarabja Kelet diadalmas színérzékének (22. sz.). Tulajdonosa Ugron Gábor. Nagyon szépek gróf Teleki Domokosnak, a tudományos erdélyi szőnyeg-kutatás lelkes szószólójának szőnyegei, de nincs is itt olyan szőnyeg, amely ne volna szép és a szakszerű csoportosításban tanulságos.

Az Iparművészeti Muzeum a jövőben a Kelet szőnyegbirodalmának egyéb részét is be fogja mutatni. Nagyon helyesen, idegenforgalmi szempontból is, mert a nyugatról jövő látogatót kellemesen lepi meg, ha Budapestet Kelet művészete dolgában is vezetőhelyen látja.

Siklóssy László.

ÖRÖM

AZ EMBER ÉLETE,
HA RENDES AZ EMÉSZTÉSE

ARTIN AZ ENYHE, BIZTOS ÉS
OLCSÓ HASHAJTÓ